

НАСТУПНІСТЬ В РОБОТІ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК УМОВА УСПІШНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ ДО ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Новосельська Н.Т., Львівський національний університет імені Івана Франка, факультет педагогічної освіти, кафедра початкової та дошкільної освіти

У відповідності з чинним законодавством та нормативно-правовими документами саме наступність є однією з обов'язкових умов здійснення неперервності здобуття освіти, яка певною мірою має забезпечити єдність, взаємозв'язок та узгодженість мети, змісту, методів, форм навчання й виховання з урахуванням вікових особливостей дітей на суміжних щаблях освіти.

Сучасний стан проблеми наступності характеризується різнобічністю охоплення багатьох питань та неоднозначністю їх трактування і має комплексний характер. Це пояснюється тим, що дана проблема знаходиться на перетині актуальних напрямів педагогіки, психології, філософії, соціології і фізіології. Наступність потрібно розглядати як один із основоположних принципів неперервної освіти, завданням якої є забезпечення цілісного розвитку особистості на перших двох ланках системи неперервної освіти.

Забезпечення наступності у навчанні дошкільників та молодших школярів, здійснюється відповідно до Базового компонента дошкільної освіти та Державного стандарту початкової загальної освіти, Державної базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі», програми розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт», в яких визначається пріоритетність компетентнісного підходу до розв'язання основних завдань дошкільної та початкової ланок освіти.

Ці документи покликані забезпечити поетапне становлення дитячої особистості, її фізичний, пізнавальний, соціальний, естетичний розвиток, набуття нею певного практичного досвіду, необхідного для використання у майбутньому житті[1].

Проблема наступності в навчанні та вихованні дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку досліджувалась такими педагогами та психологами, як Л.Артемова, Г.Ананьєв, О.Богданова, З.Борисова, А.Богуш, Я.Коменський, Г.Люблінська, О.Проскура, В.Сухомлинський, С.Рубінштейн, О.Савченко, А.Симонович, С.Русова, К. Ушинський та ін.

Порівняльний аналіз чинних програм у галузі дошкільної та початкової освіти засвідчує, що вони, здебільшого, хоча й мають спільну основну мету (забезпечення всебічного розвитку особистості дитини), все ж розроблені окремо для дошкільного навчального закладу й початкової школи.

Підготовка дітей до школи має відповідати вимогам та критеріям оцінки *дошкільної зрілості дитини*. Така підготовка передбачає фізичний, емоційний, пізнавальний і особистісний розвиток дитини, готовність до взаємодії з довколишнім світом, розвиток специфічних видів діяльності дошкільників, які є фундаментальними для дошкільного дитинства та

визначають і забезпечують адаптацію дитини до нового соціального статусу – школяра[1].

Для забезпечення системи безперервного навчання і виховання, досягнення високої якості освіти дуже важливо створити сприятливі умови для переходу дитини від однієї освітньої ланки до іншої. О.Савченко вказує: “Щоб зберегти самоцінність цього етапу розвитку дитинства, початкова ланка повинна дуже точно і повно враховувати досягнення дошкільного віку не тільки в змістовому і методичному плані, а й у плані виховання особистісних якостей дітей, їх вольової сфери, полегшення адаптації до шкільного навчання, захисту від негативних впливів. Тому в початковій ланці, особливо в 1-2-х класах, мають продовжуватись лінії дошкільного розвитку сенсорних процесів, довільності поведінки, умінь співпрацювати та ін.”[5, с.92].

Наступність дошкільного навчального закладу і початкової школи передбачає такі задачі: 1) дитячий навчальний заклад повинен підготувати до школи дітей з високим рівнем загального розвитку і вихованості, який відповідає вимогам шкільного навчання; 2) початкова школа повинна активно розвивати знання, вміння та навички дошкільників в процесі навчально-виховної роботи.

Виділяють дві лінії взаємозв'язку дошкільної і початкової освіти: тісна співпраця педагогічних колективів дитячого навчального закладу та початкової школи та безпосередній контакт дошкільників і першокласників.

Вихователі знайомляться зі змістом і специфікою навчально-виховної роботи в початкових класах школи, визначаючи перспективи розвитку дітей і забезпечуючи той його рівень, який вимагає школа. В свою чергу, вчителі отримують уявлення про зміст навчально-виховної роботи, який здійснюється в дитячому навчальному закладі, для того, щоб опиратися на наявні у дітей знання і досвід.

Форми зв'язку між цими педагогічними колективами різноманітні:

1. Спільне обговорення і вивчення програми виховання в дитячому садку та програми першого класу, осмислення їх наступності.

2. Ознайомлення вчителів з формами роботи в підготовчій групі, а також з рівнем знань і вмінь, набутими дітьми до закінчення старшого дошкільного віку. З цією метою доцільна присутність педагогів початкових класів на заняттях в дитячому навчальному закладі, спостереження за дошкільниками, індивідуальні бесіди з ними; відвідування педагогічних нарад, що проводяться в ДНЗ за підсумками роботи в підготовчих групах.

3. Спостереження вихователів за своїми вихованцями в перші місяці навчання в школі з метою виявлення того, як вони проявляють себе в новому колективі, як засвоюють програму, які зустрічають труднощі; відвідування шкільних педагогічних рад за результатами успішності учнів перших класів.

4. Проведення конференцій і педагогічних читань з проблем всесторонньої готовності дітей дошкільного віку до школи, спільне обговорення новинок педагогічної і психологічної літератури тощо.

5. Взаємозв'язок психологічних служб дитячого навчального закладу і школи дозволяє виробляти узгоджені погляди на критерії готовності дітей до шкільного навчання, на проведення діагностичних процедур в зв'язку з записом дітей до школи.

6. Проведення екскурсій дітей підготовчої групи в початкову школу. Відвідування музею, бібліотеки, майстерні, проведення спільних занять, ранків, музично-літературних вечорів, організація виставок.

Поряд з традиційними формами реалізації наступності, можна виділити інноваційні, такі як уроки-практикуми, дні спільного навчання, психологічні тренінги, онлайн-зустрічі, створення "єдиного портрета" випускника дошкільного навчального закладу.

В результаті таких контактів досягається взаєморозуміння між вихователями дошкільних навчальних закладів і вчителями початкових шкіл. Вихователі краще усвідомлюють вимоги школи, задачі підготовки дітей до навчання і успішніше їх вирішують. Вчителі, в свою чергу, глибше вникають в задачі, зміст і методи роботи дитячого садка, що допомагає їм встановити наступність в методах виховної взаємодії.

Зв'язок між дітьми підготовчої групи і школярами підтримується на протязі всього навчального року. Ознайомлення дошкільників з школою дає можливість розширити відповідні уявлення вихованців дитячого садка, розвинути у них інтерес до школи, бажання вчитися.

Початкова школа, зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, протягом чотирьох років в умовах цілеспрямованого навчання і виховання забезпечує подальше становлення особистості дитини, її інтелектуальний, фізичний, морально-етичний, мовленнєвий, естетичний, соціальний, емоційно-вольовий розвиток [5, с.88]. Встановлення зв'язку і творчої співпраці між дитячим навчальним закладом і школою – необхідна умова вирішення задач підготовки учнів до систематичного навчання та успішної адаптації дітей до шкільної освіти.

Список використаних джерел.

1. Базовий компонент дошкільної освіти [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/doshkilna/basic1/>
2. Закон України "Про освіту" [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/law/2231/>
3. Національна доктрина розвитку освіти у XXI столітті [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
4. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/doshkilna/programy.html>
5. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти./ О.Я. Савченко. – К.: СПД "Цудзиневич Т.І." – 2007. – 204 с.
6. Савченко О.Я. Наступність і перспектива в роботі двох перших ланок освіти /О.Я. Савченко. // Дошкільне виховання. – 2000. – № 11. – С. 4-5.